

Årsmelding 2014

Forsidebilde: ©Stephanie Sinclair/VII/Tooyoungtowed.org

Sex og Politikk | Org.nr. 990 630 828 | Christian Kroghs gate 34, 0186 Oslo | +47 22 11 55 13

Lederen har ordet

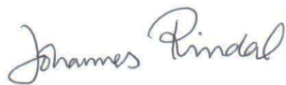
2014 var et år preget av høyt aktivitetsnivå. Vi startet året med å være vertskap for utstillingen Too Young To Wed, med bilder og historier for å øke bevisstheten rundt barneekteskap. Selveste H.K.H. Kronprinsesse Mette Marit åpnet utstillingen i Oslo Rådhus, og mange besøkende så utstillingen de to ukene den var åpen.

Uke 6 befestet sin posisjon som det ledende opplegget for seksualundervisning i Norge, med over 60000 elever som deltok i 2014. Vi jobber hardt for at Uke 6 skal være oppdatert og relevant, og i tråd med anbefalingene som Verdens helseorganisasjon har lagt til grunn for slik opplæring.

Årsmeldingen beviser at Sex og Politikk stadig befester sin posisjon som en viktig aktør på feltet seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR), både nasjonalt og internasjonalt. Vi er blant annet involvert i et prosjekt for bedre seksualundervisning på Kypros, og deltar i mange nettverk knyttet til de mange FN-prosessene på nye bærekraftsmål.

Et spennende arbeid som startet i 2014, var opprettelsen av vår egen ungdomsorganisasjon SNU. Det er behov for økt engasjement rundt SRHR blant unge, og vi håper og tror at SNU kan utgjøre en forskjell!

Styret har hatt et fokus på personaloppfølging i 2014. En langtidssykmelding stilte oss overfor nye utfordringer. På vegne av styret vil jeg takke våre ansatte for å ha stått på i et krevende år for foreningen, og våre samarbeidspartnere for god støtte og godt samarbeid i 2014.

Johannes Rindal

Styreleder

Innhold

Om oss.....	5
Organisatorisk	6
Sex og Politikk som medlemsorganisasjon av IPPF	9
Praktikanter.....	10
Nettverk	11
Bilaterale samarbeid	13
Ungdomsorganisasjonen til Sex Politikk: SNU – Seksualpolitisk Nettverk for Ungdom.....	14
Politikk.....	15
Aktiviteter	21

Om oss

Sex og Politikk – foreningen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter – er en ideell, frittstående og ikke-kommersiell medlemsorganisasjon. Foreningen er medlem av International Planned Parenthood Federation (IPPF). Sex og Politikk har adresse i Oslo.

Sex og Politikk arbeider for å fremme seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR). Vi vil at alle mennesker skal gis tilgang til helsetjenester og rettigheter uavhengig av deres kjønn, økonomiske, sosiale og geografiske posisjon. Foreningen arbeider for tilgang til kunnskap om seksualitet, seksuelle rettigheter og prevensjon med spesielt fokus på ungdom og grupper som er spesielt sårbare, og skal gjennom informasjon, støtte og tjenester ivareta personer og miljøer som har behov som ikke er ivaretatt. Vårt formål er å bevare og beskytte de rettighetene vi har, og kjempe for å utvikle og styrke seksuelle og reproduktive rettigheter både nasjonalt og internasjonalt.

Sex og Politikk opererer uavhengig av livssyn og politiske partier, og består av tilsluttede foreninger, organisasjoner, institusjoner og enkeltmedlemmer.

Organisatorisk

Ansatte

Fast ansatte:

- Daglig leder: Solveig Hokstad
- Rådgiver SRHR: Anja Sletten, i permisjon fra februar 2014
- Vikar, rådgiver SRHR: Anette Remme fra januar 2014
- Kampanjeleder Uke 6: Gry Stordahl
- Organisasjons-, informasjons- og programsekretær: Anneli Rønnes, 20 % studiepermisjon fra august 2014
- Rådgiver kjønn og likestilling 50 %: Sara Rydland Nærum, sluttet mars 2014
- Rådgiver organisasjonsutvikling 40 % og organisasjonssekretær 10 %: Nina Thomson Bakke, fra september 2014
- Prosjektkoordinator ungdom 40 % og organisasjonssekretær 10 %: Nora Mehlsen, fra august 2014

Korttidsengasjementer:

- Kampanjemedarbeider Uke 6 og annet, timer: Eirik Schmidt Holst, januar – mai 2014
- Kampanjemedarbeider Uke 6 50 %: Linda Melling Øiehaug, desember 2014 – februar 2015
- Kampanje- og fagmedarbeider Uke 6, timer: Mie Dahl Pind november – desember 2014

Korttidsoppdrag (Too Young To Wed):

- Marianne Hurum
- Zaid Khalid

Praktikanter:

- Københavns Universitet: Folkehelsestudier, fagområde seksualundervisning og kampanje: Mie Dahl Pind
- AIESEC intern: Priscila Maposse fra Mosambik, februar – juni 2014

Årsmøte

Det ble i 2014 avholdt ordinært årsmøte 19. mai.

Styret

Styret for 2013 – 2014 (t.o.m. 19.05.2014)

- Styreleder: Johannes Rindal
- Nestleder: Lotte Hernæs
- Styremedlemmer:
 - o Tone Maria Hansen
 - o Line Halvorsrud (Skeiv ungdom)
 - o Zaid Khalid
 - o Ingrid Fiskaa
 - o Britt Roland
- Varamedlemmer:
 - o Hanne Lotte Moen

- Ragnhild Nordvik

I 2014 ble det avholdt 5 styremøter, 2 før årsmøtet 19. mai og 3 etter.

Styret for 2014 – 2015:

- Styreleder: Johannes Rindal
- Nestleder: Lotte Hernæs
- Styremedlemmer:
 - Zaid Khalid
 - Ingrid Fiskaa, Mette Hvalstad (SUSS)
 - Ragnhild Nordvik
 - Trude Slettvoll Lien
- Varamedlemmer:
 - Hanne Lotte Moen
 - Line Halvorsrud (Skeiv ungdom),

Trude Slettvoll Lien trakk seg fra styret høsten 2014. Hanne Lotte Moen gikk inn i styret fra september 2014.

Medlemmer

Antall medlemmer var i 2014 noe økende. Ved årets slutt hadde vi 83 betalende medlemmer, 15 organisasjoner, to æresmedlemmer og én pensjonist.

Arbeidsmiljø, likestilling og diskriminering

Arbeidsmiljøet anses som godt. Foreningen har for første gang opplevd langtidssykemeldinger. Totalt sykefravær har derfor i 2014 økt fra tidligere år. Sykefraværet utgjorde i 2014 13 %. Daglig leder ble sykmeldt i september/oktober og dette har medført organisatoriske utfordringer for foreningen. Det har ikke blitt rapportert om skader eller ulykker på arbeidsplassen.

Foreningen er fornøyd med sine lokaler i Christian Kroghs gate 34, 5 etasje. Vi har kunnet knytte til oss praktikanter og flere ansatte som følge av god plass. I tillegg har vi hatt stor glede av Folkeuniversitetet, som har stilt sitt store møterom i 5. etasje til vår disposisjon uten vederlag.

Sex og Politikk har som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kjønnene, og har innarbeidet en politikk som tar sikte på at det ikke forekommer forskjellsbehandling grunnet kjønn. Av selskapets fast ansatte er alle kvinner. At alle nyansatte er kvinner kommer av at de er blitt vurdert som best egnet under ansettelsesprosessen. Selskapets styre består av to menn, fem kvinner og, samt et kvinnelig og en transperson varamedlem. Vi arbeider aktivt for å forhindre diskriminering som følge av seksualitet, kjønn, nedsatt funksjonsevne/ helse, etnisk opprinnelse, nasjonal opprinnelse, hudfarge, politisk tilhørighet, seksuell orientering, sivil- og sosial status og/eller alder, dette er nedfelt i foreningens formål og vedtekter. Styret vil jobbe for å bedre kjønnsbalansen blant de ansatte.

Kompetansehevende tiltak

Anneli Rønnes har fra 1. september 2014 20 % permisjon for å ta master i Medievitenskap ved Universitetet i Oslo.

Ytre miljø

Foreningen har ingen virkning på det ytre miljø.

Regnskap

Arbeidet med regnskap i samarbeid med Ecos, har fortsatt i 2014, og man kan se en forbedring av rutiner og muligheter for bedre regnskapsoppfølging. Prosjektansatt Nina T. Bakke har bidratt inn i dette arbeidet og flere nye rutiner er under utarbeidelse.

Fortsatt drift

Styret mener det er riktig å legge forutsetningen for fortsatt drift av foreningen til grunn ved avleggelsen av årsregnskapet.

Styret mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av Sex og Politikks eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

Foreningen er medlem av arbeidsgiverorganisasjonen Virke.

Sex og Politikk som medlemsorganisasjon av IPPF

I 2012 startet IPPF sin andre runde med akkreditering av Sex og Politikk, første gang var i 2008/2009.

Akkrediteringen er et ledd i å sikre at hele IPPF-føderasjonen holder en høy standard for styring og politikk, er demokratisk, garantert korrupsjonsfri og holder høy etisk standard i alt de gjør. Arbeidet med akkrediteringen forløp gjennom hele året 2014 og er planlagt avsluttet i mai 2015.

Regional Management Meeting

Daglig leder Solveig Hokstad deltok ikke på IPPF EN Regional Management Meeting i februar 2014 da dette sammenfalt med åpningen av vårt arrangement Too Young To Wed i Oslo Rådhus.

Regional Council

IFFP sitt europeiske årsmøte (Regional Council) gikk av stabelen i Sarajevo 26. – 28. juni. Johannes Rindal og Ragnhild Nordvik representerte Sex og Politikk.

I forbindelse med årsmøtet blir det også arrangert et seminar, årets tematikk var «Sexual abuse between young people.»

Den viktigste formelle saken på dette møtet var valg av nytt arbeidsutvalg - Regional Executive Council (REC), og valg av representant for det europeiske nettverket til Global Council (IPPF sitt styre for alle regionene). Norden fikk bra gjennomslag - Lene Stavngaard (Danmark) ble valgt til president for IPPF Europe og styreleder i RFSU Sverige, Kristina Ljungros, ble valgt til medlem av Global Council.

Den viktigste måten som RC kan påvirke IPPF sin politikk er gjennom å foreslå resolusjoner og anbefalinger. Vi foreslo på dette møtet at neste års RC omorganiserer plasseringen av REC i forhold til RC-delegatene. Frem til i år har møtet vært satt opp slik at hele REC sitter på et podium foran resten av årsmøtedelegatene, noe som skaper en fysisk barriere for deltakelse for årsmøtedelegatene, og gir REC mye uformell makt på møtet. Anbefalingen ble vedtatt, slik at neste års RC vil bli satt opp på en annerledes måte.

I tillegg til de formelle sakene på selve årsmøtet og seminaret, ble det avholdt et arbeidsverksted for å komme med innspill til IPPF sin nye strategi.

Årsmøte i YSAFE – IPPFs europeiske ungdomsorganisasjon

YSAFE er IPPFs ungdomsnettverk i den pan-europeiske regionen. Line Halvorsrud fra Sex og Politikk deltok på nettverkets årsmøte som fant sted i Brussel 31.januar til 2. februar 2014. Arrangementet var delt i to hoveddeler. Del en bestod av ordinære årsmøtesaker, samt brainstorming og videreutvikling av kampanjer. YSAFE vedtok nye vedtekter og valgte nytt styre. Magdalena Druid fra vår svenske søskenorganisasjon RFSU ble etter kampvotering valgt til nestleder av nettverket. På kampanjefronten var det særlig «I <3 being a girl»-kampanjen, YSAFE sin hovedkampanje det siste året, som var i fokus. Det var også gjort plass til best practises-fortellinger fra prosjekter som opererte i land hvor det er svært lite samtale om reproduktive rettigheter. Særlig gripende var fortellingen fra aktivister i Kirgisistan og Aserbajdsjan hvor de hadde opplevd trusler om rettslig forfølgelse for å spre informasjon om seksuelle rettigheter og prevensjon.

Videre var del to av arrangementet satt av til en samarbeidsmøte og brainstorming mellom medlemsorganisasjonenes executive directors og ungdomsdelegater i forbindelse med IPPF ENs utvikling av en ny overordnet politisk strategi. Over 35 land deltok med sine executive directors, dessverre var ikke Norge og Sex og Politikk en av dem. Det var likevel meget god stemning i den skandinaviske avdelingen med deltakere fra Norge, Sverige og Danmark.

Praktikanter

Praktikant fra AIESEC

Siden februar har Sex og Politikk vært så heldig å ha en praktikant på kontoret. Priscila Maposse er fra Mosambik og har vært på utveksling til Norge via organisasjonen AIESEC. Utvekslingsprogrammet får økonomisk støtte fra Fredskorpset.

Da hun begynte hos Sex og Politikk i februar ble hun innlemmet i foreningens prosjekt Too Young To Wed. Her fikk hun lære om temaer relatert til barneekteskap og i etterkant skrev hun artikkelen «Child Marriage – Awareness and knowledge» som ble publisert på foreningens [Facebook-side](#). I tillegg til å ta for seg utstillingen, ser artikkelen også på forskjellene mellom Norge og Mosambik når det gjelder barneekteskap. Priscila har også skrevet en artikkel om trygge aborter og sammenligner også her situasjonen i Norge og Mosambik. Denne kan også leses på vår Facebook-side.

I løpet av sine fem måneder hos Sex og Politikk har Priscila også møtt andre organisasjoner og aktører som jobber innen SRHR her i Norge, blant dem er HivNorge, Aksept, ProSentret, Sex og Samfunn og Skeiv Ungdom. Formålet med disse besøkene var å lære mer om hvordan de ulike organisasjonene jobber på feltet, med hvert sitt fokusområde. Erfaringer fra disse besøkene vil Priscila ta med tilbake til Mosambik.

I juni ble de andre praktikantene til AIESEC invitert til å lære mer om foreningen og vårt arbeid. Praktikantene er fra Uganda, Kenya og Mosambik og var særlig interesserte i seksualundervisning og rettigheter for lesbiske, homofile, bifile og transepersoner.

Praktikant fra Københavns Universitet

I 2014 var Mie Dahl Pind fra København Universitet praktikant hos Sex og Politikk. Nedenfor følger rapporten fra hennes praktikantperiode:

”Som en del af et valgfrit forløb på kandidatuddannelsen i folkesundhedsvidenskab på Københavns Universitet har jeg valgt at gennemføre et erhvervsorienteret projektforsløb i efterårssemester 2014 svarende til 20 ECTS point. Formålet med et erhvervsorienteret projektforsløb, at jeg skulle få en indsigt i arbejdsopgaver og arbejdsbetingelser på arbejdsplader, der er relevant for kandidater i folkesundhedsvidenskab.

I forbindelse med mit bachelorprojekt havde jeg opbygget en faglig interesse for sammenhængen mellem seksualitet, sygdom og sundhed. Min indgangsvinkel var derfor at finde en arbejdsplads, der i en norsk national kontekst beskæftiger sig med seksuel sundhed med henblik på sygdomsforebyggelse og sundhedsfremme. Valget faldt på Sex og Politikk og arbejdet med Uke6-kampagnen.

Mit primære arbejdsområde har været Uke6-kampagnen, hvor jeg i samarbejde med Gry Stordahl har arbejdet med udarbejdelsen af grunn- og temamaterialet til Uke6 2015. Arbejdet med at vurdere og udvælge øvelser fra det danske materiale, så det passer til norske klassetrin og kompetencemål, tilpasse materialet til norsk læreplanværk, samt at opdatere data og baggrundsinformation til norsk kontekst og inddragelse af norske aktører, har udvidet min kulturelle indsigt og forståelse for norske forhold. Yderligere har jeg fået helt praktiske erfaringer i kampagearbejde og hvordan man kan arbejde med sygdomsforebyggelse og sundhedsfremme blandt unge. Sideløbende med Uke 6 har jeg også været ind over blandt andet afholdelse af miniseminar, annoncering på Utdanningsnytt, OD-dagen, strategiseminar og indspil til folkehelsemeldningen. Denne diversitet har været utrolig spændende, og har givet rigt indblik i flere af organisationens arbejdsområder, herunder også det store politiske arbejde som ligger bag.”

Nettverk

Sex og Politikk er med i flere nettverk, og under følger en beskrivelse av noen av disse.

Nordisk nettverk og seminar om seksualundervisning i Norden

Uke 6 og Sex og Politikk deltar i et nordisk nettverk for seksualundervisning. Nettverket møtes en gang årlig, for utveksling av erfaringer og gode undervisningsmodeller, så vel som for å drøfte utfordringer både politisk og økonomisk. Nettverket består av en representant fra Sex & Samfund i Danmark, RFSU i Sverige, Väestöliitto og Finske Folkehelsan i Finland. I 2013 ble Frædslusamtök um kynlíf og barneignir (FKB) fra Island med i nettverket.

I 2014 var Sex og Politikk vertskap for det årlige nettverksmøtet og inviterte i denne anledningen også til seminar i Utdanningsdirektoratets lokaler, om seksualundervisning i Norden. Det ble gitt en kort presentasjon av skolenes seksualundervisning i de nordiske landene, og det ble drøftet behov for at nasjonale standarder, bl.a. anbefalt av WHO, etableres.

Nasjonalt nettverk for seksualundervisning

Uke 6 har siden 2012 også deltatt i et nasjonalt nettverk for seksualundervisning. Nettverket består av representanter fra blant annet Røde Kors Ungdom, Sex og Samfunn, Pedagogisk sexologisk fagforum, MSO Oslo, Skeiv Ungdom, Redd Barna, Landsgruppen av helsesøstre NSF, Ønskebarn, Helsestasjon for LHBT-ungdom og Rosa Kompetanse Skole (LLH). Nettverket møtes 2-4 ganger i året, hvor ulike sider ved seksualundervisning – og opplysning blir drøftet.

SRHR-nettverket

Sex og Politikk er en av medlemsorganisasjonene som sitter i kjernegruppa til SRHR-nettverket (representert ved Anette Remme). De andre organisasjonene er FOKUS, Amnesty International og SAIH. Kjernegruppa har hatt en rekke møter i løpet av 2014. Det har også vært flere allmøter. I vinter jobbet nettverket, og særlig kjernegruppa, med oppfølging av ICPD+20 altså markeringen av 20 år med handlingsprogrammet fra Kairo.

SRHR-nettverket utgjør et viktig samlingspunkt for å utrede felles innspill til ulike prosesser, informasjonsutveksling og arbeidsdeling og er en prioritert arena for Sex og Politikk. Eksempler fra arbeidet i 2014 er innspill til post-2015 prosessen og hvordan arbeidet med SRHR i FNs Befolkningskommisjon og Kvinnekommisjon kan bidra inn i arbeidet med å utarbeide nye utviklingsmål.

EuroNGOs

Daglig leder Solveig Hokstad og styremedlem Ragnhild Nordvik deltok i oktober på den årlige EuroNGOs-konferansen som denne gang fant sted i Madrid. EuroNGOs – the European NGOs for Sexual and Reproductive Health and Rights, Population and Development – er et regionalt nettverk av europeiske organisasjoner som arbeider for å fremme seksuell og reproduktiv helse og rettigheter globalt. Konferansen i Madrid hadde tittelen [Putting the puzzle together: SRHR in a post-2015 world](#), og hadde som mål å samle aktører innenfor SRHR for sammen å forberede forhandlingene for de nye bærekraftige utviklingsmålene som skal fastsettes i 2015. Her blir det spesielt viktig å sikre at seksuell og reproduktiv helse og rettigheter inkluderes slik at medlemsstater vil opprettholde innsatsen på området. FNs tusenårs mål skapte et enormt momentum og har bidratt til store forbedringer på mange felt. Likevel, med et knapt år igjen av disse målene, er det tusenårs mål 5 som omhandler mødre helse man er lengst unna å oppnå, og oppfyllelse av kvinners seksuell og reproduktiv helse og rettigheter er essensiell for å nå dette målet.

På EuroNGOs årsmøte, som fulgte konferansen, ble det klart at Sex og Politikk blir vertskap for EuroNGOs-konferansen 2015. Vi gleder oss til å samle aktører innenfor seksuell og reprodutiv helse og rettigheter i Oslo. Ved å være vertskap for konferansen håper vi å bidra til at norske organisasjoner og politikere får fornyet og styrket sitt engasjement for tematikken globalt og også innenfor de nye bærekraftige utviklingsmålene.

Ungdomsnettverket på hiv/aids

Under årets Pride House inviterte Ungdomsnettverket på hiv/aids til debatten «Criminalization of HIV: prevention or discrimination?» Nettverket ønsket å få i gang en dialog for hvordan Norge bør gå videre etter fremleggelsen av Syse-utvalgets [NOU 2012:17 Om kjærlighet og kjøletårn](#) i oktober 2012. Utvalget, bestående av 12 medlemmer, ble ledet av professor Aslak Syse og hadde som mandag blant annet å se på bruken av straff for å utsette andre for hivsmitte og også straff ved faktisk smitteoverføring. 1 medlem tok dissens mot et straffebud for overføring av alvorlige sykdommer, mens to andre medlemmer tok dissens på at smittefare skal rammes av forslaget - med andre ord ønsket ikke disse to at man skal kunne straffefølges kun ved mulighet for smitte dersom smitte ikke faktisk har skjedd.

Matthew Weait, jusprofessor fra University of London, ledet forskningsprosjektet «The Decriminalization of HIV Transmission and Exposure: Advocacy, Activism and Law Reform in Denmark, Norway, Finland and Sweden» og presenterte [funnene fra prosjektet](#) for forsamlingen.

F.v. Ragnhild Nordvik, Sex og Politikk, Matthew Weait, University of London, Kim Fangen, styreleder Nye Pluss, Anette Trettebergstuen, Arbeiderpartiet, Leif-Ove Hansen, SV, Espen Ophaug, Venstre, Gaute Brækken, KrF og Tristan Dupré, FpU.

den andre for smittefare. I Norge, ut ifra dagens lovgivning, kriminaliseres personer som lever med hiv for å ha et seksualliv.

Etter at rapporten fra Syse-utvalget ble lagt frem, har det skjedd lite. Med regjeringsskifte og lovnader om at den nye straffeloven av 2005 skal tre i kraft fra sommeren 2015, ønsket Ungdomsnettverket å diskutere veien videre i den norske lovgivningen vedrørende hiv.

Her i Norge har vi lenge hatt et eget lovverk for allmennfarlige smittsomme sykdommer, straffeloven §155 (§237 i ny straffelov), også kalt «hivparagrafen». Selv om paragrafen etter sin ordlyd retter seg mot rundt 30 sykdommer, har den i hovedsak blitt brukt til å straffe hivpositive som har smittet eller utsatt andre for smittefare. Virker kriminalisering av hiv forebyggende, eller er det med på å diskriminere en utsatt befolkningsgruppe? UNAIDS mener at kriminalisering av hiv må begrenses til tilfeller der smitte faktisk har blitt overført, den hivpositive part var klar over egen smitterisiko og forsettlig utsatte

Bilaterale samarbeid

I'M SET – bilateralt samarbeidsprosjekt mellom Sex og Politikk og vår søsterorganisasjon på Kypros

I'M SET er tittelen på et 18 måneders langt prosjekt som Sex og Politikk deltar i på Kypros. Prosjektet er støttet av EEA GRANTS og startet våren 2014. Målet er å fremme seksuelle rettigheter for ungdom gjennom å implementere obligatorisk seksualundervisning i skolene på Kypros. Gry Stordahl skal på vegne av Sex og

I'M SET, Kypros 2014

Politikk bidra med erfaringer og innspill, blant annet til utarbeidelse av materiell, en veiledning og kurs til lærere. I begge land er seksualundervisningen definert i skolens læreplaner. Felles utfordringer er hvordan seksualundervisningen gjennomføres i skolen og den metodiske kvaliteten. Gjennom prosjektet vil vi kunne lære mer om nyttige verktøy for å bedre både implementeringen og kvaliteten av undervisningen. I tillegg til vår søsterorganisasjon deltar også barneombudet på Kypros, representanter fra Kunnskapsdepartement og et forskingssenter for kjønn og likestilling.

Russland, Karelien

I 2014 fikk Sex og Politikk studiebesøk av NGO Sodeistvie fra Karelien i Russland. Med støtte fra Nordisk Ministerråd opprettet de prosjektet «Future starts now», for å dele erfaringer og skape partnerskap med nordiske organisasjoner og lokale myndigheter, om beskyttelse av barns rettigheter. Høsten 2014 reiste Gry Stordahl fra Sex og Politikk for å holde innlegg på et seminar NGO Sodeistvie arrangerte i Petrodzavodsk. En representant fra Barneombudet i Norge og en fra Grønland deltok også, sammen med representanter fra Barnehuset på Island. Temaet unges rett til helse, inkludert informasjon om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, vakte interesse og reiste en rekke spørsmål, blant annet hvordan foreldre i Norge ser på og forholder seg til at skolen gir undervisning om seksualitet. Vi hadde også et møte med helseministeren i Karelia og besøkte en skole, et barnesykehus og et barnehjem.

Ungdomsorganisasjonen til Sex Politikk: SNU – Seksualpolitisk Nettverk for Ungdom

I august begynte arbeidet vårt med å etablere Norges første ungdomsorganisasjon som jobber eksklusivt med seksuelle og reproduktive menneskerettigheter. Nora Mehsen ble ansatt som prosjektkoordinator for ungdomssatsingen.

Ungdommers menneskerettigheter på dette feltet har vært et av viktigste – og dessverre et av de mest kontroversielle – spørsmålene i internasjonale forhandlinger. Opprettelsen av en ungdomsorganisasjon var derfor motivert av behovet for å skape en plattform for ungdomsmedvirkning på ungdommers premisser. Nasjonalt så vi også at det var et stort behov for å løfte frem ungdommers stemme i det politiske påvirkningsarbeidet for å verne om og fremme disse menneskerettighetene.

Seks dyktige og engasjerte ungdommer har formet et interimstyre, som har begynt arbeidet med å bygge opp ungdomsorganisasjonen. Oppstartsfasen har innebåret å definere formålet til organisasjonen, lage forslag til vedtekter og arrangere et navnekonkurranse (med ukespass til Øyafestivalen i premie). Konkurransen mottok

37 forslag til hva ungdomsorganisasjonen kunne hete, som har dannet et godt inspirasjonsgrunnlag for det endelige navnevalget: SNU – Seksualpolitisk Nettverk for Ungdom. I tillegg deltok et utvalg av ungdommene i 16-dagerskampanjen for avskaffelse av vold mot kvinner.

Med en så fantastisk start, ser vi svært lyst på hva ungdomsorganisasjonen kommer til å utvikle seg til i tiden som kommer.

SNU i 8.mars-toget.

Politikk

Post-2015

I arbeidet med nye bærekraftige utviklingsmål ønsker vi at norske myndigheter skal ta en lederrolle i arbeidet med å fremme SRHR og likestilling, blant annet gjennom å være en strategisk pådriver for at universell tilgang SRHR skal inngå i de nye målene. Siden SRHR møter betydelig motstand i FN-sammenheng, vil det være viktig at det bygges gode allianser på tvers av regioner slik at man får en bred allianse av land som argumenterer for at retten til å bestemme over egen kropp, seksualitet og reproduksjon og tilgang til nødvendige helsetjenester for å ivareta sin seksuelle og reproduktive helse er menneskerettigheter og viktige faktorer for bærekraftig utvikling.

I 2014 fortsatte Sex og Politikk med å følge framgangen til arbeidsgruppen som jobbet fem 17 mål og 169 delmål til et nytt sett med globale utviklingsmål. I samarbeid med Countdown 2015 ble det sendt analyser og innspill til prosessen til Utenriksdepartementet, som har svart at de lover å prioritere SRHR og likestilling høyt prioritert når Norge går inn i forhandlinger om forslaget i 2015.

Deltakelse på CPD

FNs kommisjon for befolkning og utvikling (CPD) ble avholdt i New York fra 7.-11. april. Kommisjonen har som mandat å overvåke, gjennomgå og vurdere gjennomføringen av handlingsplanen fra den internasjonale konferansen om befolkning og utvikling (ICPD) i Kairo 1994. Temaet for årets kommisjon var "The Assessment of the Status of implementation of the PoA of the ICPD". Dette var en unik mulighet til å bygge videre på enighet som var oppnådd under regionale CPD konferanser, og rapporten fra FNs Generalsekretær som ble skrevet av UNFPA; «Framework of Actions for the Follow-Up to the Programme of Action (PoA) to the ICPD Beyond 2014".

Sex og Politikk godt fornøyd med at godt språk fra Kairo ble beholdt i sluttdokumentet fra CPD47, samtidig som flere nye problemstillinger burde kommet inn. Det var et utfordrende møte med forhandlinger langt over tidsfristen og en del forhandlinger på bakrommet mot slutten. Derfor var det vanskelig å overvåke hele prosessen. Forhandlingene knyttet til seksuell og reproduktiv helse og reproduktive rettigheter var som vanlig også svært betente.

Sluttdokumentet som kom ut av CPD 2014 bekrefter språk som tidligere er oppnådd på CPD rundt Seksuell og Reproduktiv Helse (SRH) og Reproduktive Rettigheter (RR). I tillegg ble det påpekt at ICPD bør nevnes i nye de nye utviklingsmålene som skal gjelde for 2015-2030. Andre viktige seiere å ta med seg videre fra CPD er at foreslått språk på familie som ikke støttet alle former for familier, ble fjernet. Samtidig ble tiltak rettet mot vold og diskriminering på alle grunnlag med i teksten, inkludert oppmerksomhet på spesielle grupper. Behovet for bedre datainnsamling og disaggregert data ble dessuten påpekt, som er viktig for å gi grunnlag for å tydeliggjøre behov.

Sex og Politikks styremedlem, Hanne-Lotte Moen, inngikk i den norske delegasjonen. Fagrådgiver i Sex og Politikk, Anette Remme, har stått for en faglig oppfølging av prosessene og sørget for utdeling av reisestipend, oppfølging av deltakerne og informasjonsformidling til det norske SRHR-nettverket. Dalia Abd El-Hameed fra The Egyptian Initiative for Personal Rights (EIPR) og Syed Kamal Shah fra Rahnuma-FPAP Family Planning Association of Pakistan, reiste til CPD som representanter for et Sør-perspektiv. Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpfond (SAIH) var representert ved Kjersti Augland, som også fikk i oppgave å koordinere samarbeid mellom deltakerne.

Resolusjonen og andre dokumenter knyttet til den 47. sesjonen for FNs kommisjon for befolkning og utvikling kan leses [her](#).

Sex og Politikk har også publisert nettartikler om kommisjonen, som kan leses på våre hjemmesider www.sexogpolitikk.no.

IPCI ICPD

23.-25. mai deltok mer enn 260 parlamentarikere fra 134 land på den internasjonale parlamentarikerkonferansen for implementeringen av den internasjonale konferansen om befolkning og utvikling – kalt IPCI ICPD. Konferansen fant sted i Stockholm og formålet var å fornye forpliktelsene til handlingsprogrammet fra ICPD holdt i Kairo i 1994. Resultatet, som ble enstemmig vedtatt, er «[Stockholm Statement of Commitment](#)», hvor parlamentarikere ble enige om å mobilisere i sine hjemland for å sikre at prinsippene fra Kairo skal integreres fullt og helt i post-2015 prosessen og de nye bærekraftige utviklingsmålene, og at menneskerettigheter, likestilling, kvinner og unge mennesker må være i sentrum.

Sluttdokumentet:

- legger vekt på den viktige sammenhengen mellom et lands befolkning og landets mulighet til å oppnå langsiktig økonomisk utvikling
- etterlyser integrasjon av befolkningsdynamikker i all utviklingsplanlegging både på nasjonalt og lokalt nivå
- understreker behovet for «å holde jenter, inkludert gifte og gravide jenter, i skolen, i alle utdanningsnivå og uten diskriminering»
- forplikter parlamentarikere til å utarbeide «politikk og program som utnytter den demografiske dividenden gjennom å forbedre egenskapene unge mennesker har for å bidra til sosial og økonomisk utvikling og innovasjon»

Fra Norge deltok Stine Renate Håheim fra Arbeiderpartiet i kraft av sin posisjon som nestleder i Stortingets SRHR-nettverk. Som observatør fra Sex og Politikk deltok organisasjonssekretær Anneli Rønnes.

Sex og Politikk var observatør på konferansen.

Deltakerne på IPCI ICPD på svenske Riksdagen.

FOKUS reisestipend - Deltakelse på FNs Generalforsamling

Sex og Politikk fikk reisestipend fra FOKUS til å delta som observatør på FNs generalforsamling for å følge arbeid på kvinner og likestilling i FNs høyeste organ. Anette Remme, SRHR-rådgiver i Sex og Politikk, reiste til New York 12.-18. oktober og deltok i 3. komité for å følge diskusjonene under «Advancement of Women». I forkant jobbet hun med ICPD+20 og post-2015 prosessene og lobbyarbeidet for å få løftet likestilling og SRHR på FNs dagsorden. Forventningene til deltakelsen på Generalforsamlingen var å følge landenes taler om

Anette Remme deltok i FNs generalforsamling på vegne av Sex og Politikk.

framgang på området kvinner og utvikling, som er et sentralt punkt i alle de nevnte prosessene. I tillegg fikk vi mulighet til å følge oppstarten av uformelle samtaler rundt resolusjonene på vold mot kvinner og på barneekteskap.

I løpet av møtet løftet Norge behovet for satsning på utdanning til jenter og helhetlig seksualundervisning i skolen, FNs kvinneorganisasjon (UNWOMEN) understreket av vi i 2015 må feire 20 år med Beijing plattformen, og FNs befolkningsfond (UNFPA) tok til orde for å få en slutt på unge graviditeter og fistula.

Stortingsmeldingene: Utdanning og MR

Sex og Politikk deltok på høring i Stortinget for Stortingsmelding 10 «Muligheter for alle - menneskerettighetene som mål og middel i utenriks- og utviklingspolitikken» og Stortingsmelding 25 «Utdanning for utvikling». Sex og Politikk mener koblingen i norsk politikk mellom rett til helse og tilgang til utdanning må bli tydeligere. I vårt innspill til menneskerettsmeldingen understreker vi at det er positivt at meldingen legger vekt på arbeidet med likestilling, selv om vi mener seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) diskuteres i for liten grad.

Reservasjonsretten til abort

Senhøsten 2013 og våren 2014 sørget regjeringen for at abortdebatten blusset opp igjen i Norge. Deres forslag om reservasjonsrett for fastleger vakte engasjement og harme blant nye og gamle kvinnerettsforkjempere, partier, foreninger og aktivister.

Sex og Politikk engasjerte seg i debatten og oppfølgingen av saken i Storting og regjering og bidro med innspill til Stortingets Helse og omsorgskomite (desember 2013) og til helse- og omsorgsdepartementets høringsnotat av 21.01.2014, med forslag om endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og i pasient- og brukerrettighetsloven. I tillegg til høringssvar deltok vi i debatter og hadde samtaler med politikere og andre organisasjoner. Vi utfordret Den Norske legeforening og møtte Norsk Sykepleierforbund for å nevne noe. Vi mottok besøk fra søsterorganisasjonen vår RFSU Sverige, som var bekymret for debatten og forslaget som lå på bordet her hjemme, og som ønsket å forstå konteksten og argumentasjonen for innføringen av reservasjonsrett for fastleger. Vi bidro til innspill på høringer i Europarådet og bidro til informasjon til våre internasjonale partnere, - IPPF Europaavdelingen og Verdensavdelingen, som fulgte det norske forslaget med bekymring.

Utdrag fra høringssvar

Sex og Politikk ber regjeringen trekke forslaget om innføring av reservasjonsmulighet for fastleger.

- Regjeringens forslag er et angrep på kvinnens reproduktive og seksuelle rettigheter
- Regjeringens forslag svekker kvinners rett til reproduktiv helse
- Regjeringens forslag vil svekke abortloven

Sex og Politikk | Org.nr. 990 630 828 | Christian Kroghs gate 34, 0186 Oslo | +47 22 11 55 13

Lik tilgang på rettfærdige og lovlige helsetjenester

Fastleger inngår en kontrakt med det offentlige Norge, og skal derfor ikke ha særlige rettigheter eller muligheter til rettigheter andre (offentlige) profesjoner har og heller ikke bør ha. Fastlegeordningen er et offentlig tiltak for å sikre et likeverdig helsetilbud over hele landet. Fastlegene representerer førstelinjetjenesten og utfører et oppdrag på vegne av stat, kommune og innbyggere. De har ansvar for å sørge for at hver pasient får nødvendig helsehjelp, også når det kommer til reproduktiv helsehjelp. Å inngå en avtale om å være fastlege er frivillig, og det må forutsette at legen tar vare på alle pasientene på sin liste, også kvinner med reproduktive helse utfordringer.

- Sex og Politikk mener at fastleger ikke skal ha rett eller mulighet til å reservere seg fra å yte tjenester som er lovfestet, ei heller kunne nekte å yte tjenester som det er allment enighet om at skal være tilgjengelig for innbyggere i landet.

Menneskerettigheter og seksuelle og reproduktive rettigheter

Regjeringen og myndigheter har ansvaret for at alle deres innbyggere opplever respekt for egne rettigheter, inkludert seksuelle rettigheter.

- Å ha en rettighetsbasert tilnærming betyr at individet, den unge jenta og kvinnen, har egne rettigheter uavhengig av familie, sosiale, religiøse og kulturelle normer. Tjenester må være tilrettelagt og hensynet til privatliv og spesielt hensynet til sårbarhet må ivaretas

Legers reservasjonsrett og kvinners reproduktive helse i et menneskerettighetsperspektiv

I Norge og i verden for øvrig er reproduktiv helse en viktig del av kvinners rettigheter. Norge har vært et foregangsland i å sikre alle kvinner forsvarlige og likeverdige helsetjenester knyttet til reproduksjon, som familieplanlegging, tilgang til prevensjon og retten til selvbestemt abort. Diskursen om abort internasjonalt og i Norge er verdiladet. Mange er imot abort, av ulike årsaker. Det blir også sett som et folkehelseproblem, selv i land der abort er lovlig og utføres under trygge medisinske forhold. På verdensbasis har mange land totalforbud eller svært strenge restriksjon på tilgang til svangerskapsavbrudd. En etisk problemstilling knyttet til abort er definisjonen av abort som et (folkehelse)problem. Abort og abortrettigheter kan isoleres som et rettighetsspørsmål, og etikken må da handle om brudd på rettighet til trygge aborter. Legers ønske om lovfestet adgang til reservasjonsrett kan medføre brudd på kvinners rett til trygge aborter og deres rett til gode prevensjonsmetoder og er en innskrenkning i kvinners – befolkningens -rettigheter Retten til reproduktiv helse er beskyttet i artikkel 12 i FNs kvinnediskrimineringskonvensjon¹ som Norge har forpliktet seg til å følge. The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) fastslår: «Alle stater kan og bør gjøre mer for å sikre full respekt, beskyttelse og realisering av seksuelle og reproduktive rettigheter.» Og Verdens helseorganisasjon anbefaler at: «Reguleringer og andre barrierer som hindrer tilgang til trygg abort burde bli fjernet.»² Sex og Politikk mener at reservasjonsretten står i direkte motsetning til disse internasjonale anbefalingene.

¹ In its General Comment on the Right to Health, the Committee overseeing the International Covenant on Economic Social and Cultural Rights has stated that «the obligation to protect requires States to take measures that prevent third parties from interfering with Article 12 guarantees.

² When a Health Professional Refuses, Legal and regulatory limits on conscientious objection to provision of abortion care, September 2012, Patty Skuster, Senior Policy Advisor, Ipas.

Sex og Politikk arbeider aktivt for kvinners seksuelle og reproduktive rettigheter internasjonalt. Som IPPF medlemsorganisasjon vet vi hva manglende abortrettigheter - og helsepersonells reservasjonsrettigheter, medfører av sårbarhet, skader og død for jenter og kvinner.

- Norge har vært og bør fortsette å være en sterkt pådriver for abortrettigheter i vårt internasjonale engasjement. Vi er overbevist om at restriktive tiltak som innføres i Norge, som er en sterk forkjemper for SRHR internasjonalt, vil bli lagt merke til og muligens også få ringvirkninger internasjonalt.
- Italia (2008): 70 prosent av gynekologer og et høyt ansatt anestesileger nekter av moralske grunner å gjennomføre aborter, på tross av et sterkt lovverk som sikrer kvinners rettigheter (til abort). Opplevde en økning fra 2003 til 2007. Italienske kvinner fikk nylig støtte fra Europarådets komité for sosiale rettigheter, som slår fast at legers reservasjon ikke kan stå i veien for kvinners rett til reproduktive helsetjenester, se vedlagt pressemelding.
- Portugal: 80 prosent av gynekologer nekter å gjennomføre aborter.
- Storbritannia: Et økende problem at gynekologer reserverer seg mot abort.
- Østerrike: få leger i rurale områder er villige til å gjennomføre aborter, og i enkelte regioner finns det ikke muligheter for å ta abort. Kvinner må ofte reise til en annen region eller et annet land, og må dekke kostnadene selv.
- Land som har bedre tilgang til trygg og lovlig abort har ubetydelig prevalens av ulovlige (og utrygge) aborter. 47 000 kvinner dør hvert år som følge av utrygge aborter.

Avisinnlegg: «Kvinnekamp anno 2014»

Av: Johannes Rindal (leder i Sex og Politikk) og Kristina Ljungros (forbundsfører RFSU Sverige)

«Kampen mot selvbestemt abort er ikke noe som bare angår kvinner i andre land og andre verdensdeler. Når et marginalt politisk parti kan tvinge gjennom en reservasjonsrett for fastleger - uten at det var en valgkampsak, uten debatt - utfordres norske kvinners rett til å bestemme over egen kropp. Dette skjer på tross av at Høyre lovet sine velgere at de var mot en slik reservasjonsrett, og på tross av at forslaget ikke har flertall i Stortinget. Forslaget som er sendt på høring handler ikke om en slik rett skal innføres, bare hvordan den skal organiseres.

Det mest problematiske med reservasjonsretten er likevel følgende: En fastlege er en lege som av fri vilje har underskrevet en kontrakt med det offentlige. Fastlegen er din kontakt med helsevesenet, og blir naturlig nok en person som vet det meste om deg. Når det gjelder abort, er fastlegens ansvar å informere om rettighetene, hjelpe deg å bestille time og sørge for transportrekvisisjon (om du trenger det). Fastlegen skal også informere om de ulike prosedyrene, men kan overlate denne delen til legen du møter på gynekologisk poliklinikk. Uansett skal fastlegen vise den forståelse og respekt som enhver pasient fortjener. Den selvbestemte aborten er kvinnens eget valg, og fastlegen skal verken henvise til eller godkjenne noe som helst. Derfor framstår reservasjonsretten mer som en bekvemmelighetsrett. Å snakke med pasienter som ønsker abort er faktisk en del av forpliktelsen som ligger i fastlegeavtalen.

Vi ser konturene av en mer subtil og strategisk abortmotstand i Europa. Angrep på kvinners rettigheter inntar ulike former avhengig av land og kontekst, og hva motstanderne anser som mulig å få gjennomslag for. I Norge er det reservasjonsrett, i Spania er det forsøk på å fjerne retten til selvbestemt abort og i Sverige pågår en debatt om å redusere antallet uker kvinnen selv kan ta valget.

I Norden anno 2014 pågår kampen for kvinners rettigheter fortsatt.»

Avisinnlegg: «Reservasjonsrett?»

Av: Ragnhild Nordvik, styremedlem i Sex og Politikk

«Kjære fastlege som vil reservere deg mot å visa meg vidare til abort. Eg har gode nyheter til deg: Du slepp. Eg har tatt på meg ansvaret for min eigen abort. Rettare sagt, eg har fått dette ansvaret. Dette ansvaret har eg fått i lova som seier at det er eg som bestemmer dette. Derfor treng eg ikkje tilvising frå deg som min fastlege. Du slepp å vaske dine hender for min abort. Den er min rett, og mitt ansvar. Din jobb er å ta i mot meg, som din pasient, informere meg om kva ein abort er og vise meg den forståing og respekt som du skal vise alle dine pasientar. Men min eigen abort skal eg ta ansvaret for sjølv, det skal du sleppe.

Derfor er det for meg uforståelig at du ønskjer å reservere deg mot å vise meg vidare. Eg treng jo ikkje tilvisinga di for å få avslutta svangerskapet mitt, noko også helseministeren har minna meg på mange gonger dei siste vekene. Handvaskinga di vert difor berre symbolsk. Men retten til sjølvbestemt abort fram til tolvte veke er ein viktig del av tilbodet til meg i det norske helsevesenet. Dersom du inngår ein avtale om å vere fastlege med listeansvar så er du ein del av dette systemet, anten du vil eller ikkje. Du er ein del av systemet også om du viser meg vidare til legen på nabokontoret i dei 15 minutta eg er der for å snakke om aborten eg vil ha gjennomført. Du blir ikkje meir – eller mindre – ansvarleg ved å ikkje sleppe meg inn på kontoret ditt desse minutta. Min abort tek eg ansvaret for. Men ved å ikkje møte meg som din pasient også når eg kjem til deg med eit uønska svangerskap så prøver du å gøyme deg unna det ansvaret som du faktisk har, som du har tatt på deg heilt frivillig då du ønska å bli fastlege med listeansvar. Som lege fins det ei lang rekke jobbar du kunne tatt, der du ville sleppe å møte meg når eg vil ha ein abort. Når du ønska å bli fastlege vart dette ditt ansvar, å ta deg av meg som din pasient, også når eg vil ha abort. Dersom det er umulig for deg å kombinere dette med ditt eige samvit, så er det du som har ansvaret for å gjere noko med det. Truleg må du då innsjå at du ikkje skal vere fastlege med listeansvar, men heller gå inn for å gjere ein fantastisk legegjerning ein annan stad i helsevesenet. Det er mange i samfunnet som ser at dei ikkje kan velje nokre yrke ut frå sitt eige samvit. Men dette må dei sjølv ta ansvaret for. På same måte som du må ta ansvaret for valet ditt om å bli fastlege, og ikkje stå og vaske dine hender bak ei lukka dør medan eg er i naborommet og snakkar med din kollega om aborten min, som eg uansett vil ta. Du skal sleppe å ta ansvaret for min abort – men yrkesvalet ditt og samvitet ditt må du faktisk ta ansvaret for sjølv.

Beste helsing Ragnhild Nordvik»

Aktiviteter

Kampanjen Uke 6

Temamateriell 2014 for 7.-8. trinn

I 2014 registrerte mer enn 800 undervisere seg for å motta gratis materiell til undervisning om seksualitet i grunnskolens 7.-10. klassetrinn. De oppga at 60 000 skulle få undervisning fra «Uke 6, 2014». Tema for kampanjen i 2014 var kjønn og likestilling og kampanjen tilbød eget temamateriell, «Kjønn, betyr det noe+», basert på materiell fra den danske kampanjen «Uge Sex». Flere bidro med gode faglige innspill under utviklingen og bearbeidelsen av temamateriellet, fra Sex & Samfund i Danmark, LLHs Rosa Kompetanse, Reform, Likestillingssenteret på Hamar, Harry Benjamin Ressurssenter og LHBT-senteret. I tillegg jobbet mange ungdommer med oss på Operasjon Dagsverk, for å gi innspill til både språk og øvelser i materiellet. «Uke 6, 2014» mottok tilskudd fra Helsedirektoratet, Utdanningsdirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

I april 2014 distribuerte Sex og Politikk en årlig spørreundersøkelse om Uke 6, til 785 påmeldte undervisere. Undersøkelsen tar for seg bruk av materiellet, elevnettsiden sexfordeg.no og erfaringer fra undervisningen. Vi mottok 235 tilbakemeldinger fra lærere og helserådgivere fra alle landets fylker.

Undervisernes vurdering av kampanjen

Det er et mål for oss at undervisningsmateriellet vi leverer oppleves enkelt å benytte, som relevant til elevenes alder og til læreplanverket. Spørreundersøkelsen viste at underviserne i stor grad er fornøyd med kampanjen, de opplever at øvelsene i materiellet er gode og enkle å benytte i undervisningen. Ni av ti undervisere oppga også at elevene var engasjerte og motiverte i undervisningen. Nesten halvparten svarte at Uke 6 2014 økte deres kompetanse som underviser, og omtrent like mange sa seg enig i at Uke 6 førte til at elevene fikk bedre seksualundervisning og mer fokus på seksualundervisningen i skolen. 55 prosent av underviserne ga toppkarakter (fem eller seks) til Uke 6 2014, og 90 prosent ga årets kampanje karakteren fire eller høyere. 80 prosent oppga at de ville anbefale Uke 6 til sine kolleger. Dette viser at underviserne i stor grad er fornøyd med organiseringen av kampanjen og kvaliteten på undervisningsmateriellet.

Noen kommentarer fra underviserne om Uke 6, 2014:

«Elevene ville helst hatt dobbelt så lang tid. De ville ikke ta ut i friminutt og tryglet om å ta alle øvingene i heftet jeg hadde. Neste år vil jeg ta med lærer i KRLE, norsk og samfunnsfag i et tverrfaglig prosjekt slik at vi kan ha dette som en temauke.»

«Dette opplegget har vært utrolig bra for min klasse. Vi har snakket sammen om hvordan jenter og gutter ser ut, vi har oppdaget at det ikke bare er jenter som kan ha dårlig selvtillit, vi har delt jentene og guttene noen timer og vi har fått svar på mange spørsmål sammen.»

«Elevene syntes det var gøy, og læreren var ikke flau derfor kunne de spørre om alt.»

«Elevene synes det var veldig bra å gjøre de ulike øvelsene. De syntes også det var fint at vi lærerne var så avslappet til temaet, noe opplegget deres hjalp oss å være. Noen syntes en hel uke ble litt lenge, men de fleste følte de hadde lært mye, og at de var overrasket over hvor lite flaut de syntes uken hadde vært.»

Uke 6, læringsmiljø og antimobbearbeid

Arbeidet for et bedre læringsmiljø og mot mobbing er solid forankret i skolenes planer og har vært et sentralt satsingsområde for utdanningspolitikken, blant annet gjennom tiltak som Manifest mot mobbing og Bedre læringsmiljø. Arbeidet for et bedre læringsmiljø og mot mobbing og diskriminering er gjennomgående i Uke 6

Skeiv skoledebatt med Kai Viljar Eidsvik, Gry Stordahl, Åse Røthing og Jorid Bakken Steigum.

og et viktig mål for kampanjen. I spørreundersøkelsen i 2014 inkluderte vi for første gang spørsmål om dette, og 64 prosent av underviserne oppga at de brukte Uke 6 til å arbeide med elevenes læringsmiljø og 72 prosent oppga at de brukte Uke 6 i arbeidet mot mobbing.

I 2014 sendte vi også innspill til Djupedalsutvalget og til Oslo kommunes arbeid med en ny LHBT-plan. I tillegg deltok vi i debatt på Litteraturhuset i forbindelse med Pride House 2014, om hvordan LHBTQ tematiseres i norsk skole.

Too Young to Wed

I februar var Sex og Politikk, med støtte fra Utenriksdepartementet, vertskap for fotoutstillingen «Too Young to Wed» i Rådhusgalleriet i Oslo Rådhus. Fotoutstillingen er et samarbeidsprosjekt mellom FNs befolkningsfond (UNFPA) og fotobyrået VII, og brukes som ledd i en kampanje for å øke bevisstheten rundt barneekteskap, for å støtte jenter som allerede er gift og til syvende og sist bidra til å stanse praksisen i sin helhet. Bildene fra utstillingen er tatt i Etiopia, Afghanistan, Jemen, India og Nepal av fotograf Stephanie Sinclair og Jessica Dimmock, begge fra byrået VII. Gjennom godt samarbeid med UNFPA ble Sex og Politikk tilbudt å være vertskap for utstillingen i Norge. Tidligere hadde utstillingen vært i New York, Ottawa, Washington, Montreal og København, og etter at den hadde vært i Oslo, gikk turen videre til Genève, Stockholm og Helsinki.

Den offisielle åpningen av fotoutstillingen fant sted 5. februar, hvor Kronprinsesse Mette-Marit avduket et av fotografiene og snakket om tematikken rundt barneekteskap. Til stede var også Oslos ordfører Fabian Stang, UNFPAs Dianne Stewart og utenriksminister Børge Brende. Vi var også så heldige å få Spellemannsprisvinner Monica Heldal til å spille for oss.

Kronprinsesse Mette-Marit, Sex og Politikk's Solveig Hokstad og utenriksminister Børge Brende på åpningen

Sex og Politikk ønsket å være vertskap for utstillingen fordi tematikken henger sammen med et større bilde som også inkluderer SRHR, som også Kronprinsessen nevnte under åpningen. Barneekteskap er ofte et resultat av fattigdom og mangel på likestilling, og det er viktig å se både på årsaker og konsekvenser denne praksisen har, både for jenter og samfunnet for øvrig. Barneekteskap må ses i sammenheng med jenters og kvinners rolle i samfunnet, og videre også kobles til tenåringsgraviditeter, kjønnslemlestelse, tilgang til utdanning og helse, samt andre forhold som forhindrer jenter i å nå sitt fulle potensiale. Ifølge beregninger vil én av tre jenter i utviklingsland (ekskludert Kina) bli giftet bort

før de fyller 18 år. I tillegg vil én av ni bli giftet bort før de fyller 15 år. I 2010 var mer enn 67 millioner jenter i alderen 20-24 giftet bort før de fylte 18. Dersom trenden fortsetter vil 14.2 millioner jenter under 18 år bli giftet bort hvert år frem til 2020. Dette er så mange som 39.000 jenter *per dag!*³

Utstillingen var åpen for publikum i perioden 5.-16. februar fra kl. 08.00 til 18.00 på hverdager og fra kl. 10.00 til 16.00 på lørdag og søndag. Inngang var gratis. Det ble holdt to omvisninger per dag til faste tider. Det er første gang det er blitt organisert omvisninger i utstillingen Too Young to Wed. I tillegg organiserte Sex og Politikk omvisninger for skoleklasser på ungdoms- og videregående skole. Totalt hadde vi omvisning for 26 skoleklasser, ca. 450 elever. Det er også første gang skoleklasser har blitt invitert til omvisning i Too Young to Wed.

I tillegg til omvisninger, arrangerte vi også flere seminarer med utstillingen som ramme, blant annet i samarbeid med Norad, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), NMF (Norsk medisinstudentforening), Plan Norge og deres ungdomsgruppe URO.

F.v. Zaid Khalid, Solveig Hokstad, Babatunde Osotimehin, Sara Rydland Nærum, Anneli Rønnes, Priscila Maposse.

UNFPAs eksekutivdirektør Babatunde Osotimehin var også i Oslo under utstillingen og vi fikk muligheten til å gi han en liten omvisning og fortelle om hvordan utstillingen ble mottatt i Oslo. Totalt besøkte 4.000 mennesker utstillingen i løpet av de 12 dagene den stod oppført i Oslo Rådhus. Sex og Politikk er svært fornøyd med besøket og interessen rundt utstillingen. I tillegg til å belyse praksis rundt barneekteskap, ble øvrig tematikk adressert og vi fikk presentert et bredere bilde hvor også seksuell og reproduktiv helse og rettigheter var inkludert. Et godt samarbeid både med Norad og Utenriksdepartementet førte også til veldig god mediedekning og vi kan trygt si at utstillingen er en av våre store suksesser i 2014!

Verdens aidsvaksinedag

18. mai markeres Verdens aidsvaksinedag og leder og nestleder av Stortingets SRHR-nettverk, Henrik Asheim og Stine Renate Håheim hadde følgende kronikk i VG:

³ Marrying too Young. End Child Marriage. UNFPA 2012. <http://www.unfpa.org/public/home/publications/pid/12166>
Sex og Politikk | Org.nr. 990 630 828 | Christian Kroghs gate 34, 0186 Oslo | +47 22 11 55 13

Besøk fra IAVI og IPM

20. og 21. mai var Sex og Politikk partnere IAVI – International AIDS Vaccine Initiative og IPM – International Partnership for Microbicides på besøk i Oslo.

Møte med Ungdomsnettverket på hiv/aids.

20. mai hadde IAVI og IPM møte med Ungdomsnettverket på hiv/aids for å lære medlemmene mer om forskning og utvikling av nye prevensjonsteknologier som for eksempel en hivvaksine eller et effektivt mikrobisid som begge har som mål å forhindre hivsmitte. Ungdomsnettverket har ikke jobbet noe særlig med denne tematikken tidligere og det var en fin introduksjon til forebyggende hivarbeid innenfor forskningsfeltet.

21. mai var det duket for arrangement på Stortinget. Stortingets SRHR-nettverk hadde invitert politikere, byråkrater, forskere og øvrig sivil samfunn til å delta på et informasjonsmøte med tittelen «Working towards a World without AIDS». Dr. Kundai

Chinyenze fra IAVIs kontor i Kenya fortalte om sitt arbeid og engasjement for å utvikle en trygg og effektiv hivvaksine. Kundai ble engasjert i arbeidet mot hiv og aids da begge hennes foreldre døde av aids da hun var tenåring og bestemte seg allerede da for hva hun skulle vie livet sitt til.

Derek Bodell fra IPM fortalte om fremgangen i IPMs arbeid for å utvikle et kvinnekontrollert produkt for å forhindre hivsmitte. Resultater fra pågående studier forventes å være klare i løpet av 2015. IPM ønsker også å gi kvinner mulighet til å både beskytte seg mot hivsmitte og i tillegg ha mulighet til å unngå uønskede graviditeter, og søker i tillegg å utvikle en såkalt *dual ring* som skal gjøre nettopp dette.

Siden hiv og aids ble oppdaget tidlig på 80-tallet har omtrent 75 millioner mennesker blitt smittet og om lag 36 millioner har dødd som følge av hiv/aids. Afrika sør for Sahara er fremdeles den regionen som er hardest rammet, med 1 av 20 voksne smittet av hiv. Dette utgjør 71 % av alle mennesker som lever med hiv i dag, ifølge Verdens helseorganisasjon (WHO).

Selv om flere hivsmittede starter på behandling, trengs nye tiltak i kampen mot epidemien. For hver tredje person som starter på behandling, blir fire nye smittet. Hver dag smittes mer enn 6.000 mennesker av hiv.

I forbindelse med IAVIs besøk i Oslo ble Dr. Kundai Chinyenze intervjuet av Klassekampens Sissel Henriksen. Intervjuet med henne kan leses [her](#).

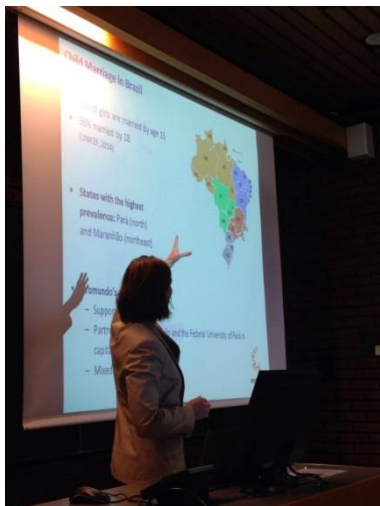
Møte på Stortinget. F.v. Henrik Asheim, H, Derek Bodell, IPM, Kundai Chinyenze og Arwa Meijer, IAVI.

Norad informasjonsstøtte

Sex og Politikk mottar informasjonsstøtte fra Norad og denne støtten gjør det mulig for oss og blant annet å arrangere to større arrangement per år. Til vårt første arrangement i 2014 bestemte vi oss for å følge opp vårt nyervervede engasjement i kampen mot barne- og tvangsekteskap:

Maskulinitet og barneekteskap

I begynnelsen av september 2014 arrangerte vi en seminarrekke om maskulinitet og barneekteskap i Trondheim, Bergen og Oslo. Vi ønsket å rette søkelyset på menn, maskulinitet og likestilling i arbeidet mot barneekteskap fordi likestilling handler om relasjonen mellom kjønnene og fordi menn er sentrale aktører for å bedre kvinners situasjon verden over. I tillegg blir menn selv berørt av normer for kjønnsroller, diskriminering, overgrep, barneekteskap, seksuelt overførbare infeksjoner, for å nevne noe. I forbindelse med arrangementene fikk vi besøk fra den brasilianske organisasjonen Promundo, som er verdensledende innen likestillingsarbeid som inkluderer menn og maskulinitet. Alice Taylor fra Promundo jobber med et forskningsprosjekt på barneekteskap i Brasil og deltok på seminarturneen til de tre norske byene, samt møter med relevante aktører.

Alice Taylor beskriver situasjonen i Brasil.

I Brasil er 42.700 jenter mellom 10-14 år gift, dette er et brudd på unges rett til selvbestemmelse over egen kropp og eget liv. Promundos ferske studie om barneekteskap danner grunnlaget for utarbeidelse av en ny metode for å adressere barneekteskap og for å engasjere gutter og menn mot praksisen. Taylor forklarte at barneekteskap er basert på ulik makt dynamikk som gjør det vanskelig for jenter å forhandle om sine rettigheter til helse og utdanning. I noen deler av verden er det å bli gift og å bli mor det eneste alternativet jenter har for å oppnå status i sine samfunn. Derfor er det nødvendig at deres fedre, brødre og ektemenn bidrar til å ta initiativ for å gi unge jenter flere muligheter til å ta valg angående eget liv og helse. Selv om menn er en del av problemet når de gifter bort døtre eller selv gifter seg med jenter, lever også menn med kulturer og strukturer hvor dette er forventet av dem. Derfor vil vi kunne bane vei for endring når modige menn og kvinner sammen kjemper for å endre samfunnets normer og utvikle ny politikk.

Les også Alice Taylors blogg om besøket til Norge [her](#).

Global helse og menneskerettigheter i utviklingsagendaen post-2015

Vårt andre Norad-støttede arrangement fant sted i november. I forbindelse med utarbeidelsen av de nye bærekraftige utviklingsmålene som vil følge FNs tusenårs mål etter 2015, ønsket vi å se spesifikt på global helse og menneskerettigheter i verdens kommende utviklingsagenda. Vi hadde invitert Karin Nilsson fra vår søsterorganisasjon i Sverige, RFSU, til å innlede om FN-prosessene som skal lede frem til forhandlingene om de nye målene, da med et særlig blikk på ICPD+20-prosessen og arbeidet lagt ned av Open Working Group. Karin tok spesielt for seg hva vi har oppnådd under mål og delmål om global helse og menneskerettigheter, og da med et ekstra blikk på seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Selv om det finnes en frykt for å miste godt språk vi har oppnådd til nå, er det viktig å sørge for at vi får enda bedre språk og gode indikatorer for å løfte folks tilgang til SRHR frem mot 2030.

Turid Kongsvik fra FN-seksjonen i Utenriksdepartementet fulgte opp og holdt neste innlegg som omhandlet hvordan både myndigheter og sivil samfunn kan jobbe for å løfte seksuell helse og likestilling som rettighetsspørsmål i post-2015 forhandlingene.

Andre halvdel av møtet gikk med på å diskutere et innspill til utenriksminister Børge Brende. Sex og Politikk forfattet et utkast basert på denne diskusjonen, og med tilslutning fra flere organisasjoner og individer ble dette brevet sendt i begynnelsen av 2015. I brevet ber de undertegnede om at Norge gjør følgende i arbeidet med post-2015 agendaen:

1. Bidrar aktivt i 2015 til utforming av gode og målbare mål, delmål og indikatorer for de nye utviklingsmålene og for å utarbeide mekanismer som sikrer finansiering og ansvar for oppfølging.
2. Fortsetter å gå foran som en aktiv og progressiv aktør i post-2015 arbeidet, også når det gjelder kontroversielle temaer som abort og seksuell orientering.
3. Sikrer at SRHR er prioritert i den nye utviklingsagendaen, og at de eksisterende tusenårsmålene vi ikke har oppnådd, spesielt mål 5b og 6 – «Stoppe spredning av hiv/aids, malaria og andre dødelige sykdommer» fortsatt er med inn i det nye rammeverket.
4. Erkjenner at befolkningsdynamikk og reproduktiv helse er sentralt for bærekraftig utvikling, herunder tilgang på frivillige familieplanleggingstjenester, og sørge for at en rettighetsbasert tilnærming til reproduktiv helse er inkludert i post-2015.
4. Bidrar til å involvere sivil samfunn i forhandlingsprosessene, da spesielt ungdom, gjennom å spille inn at FN må åpne opp for deltakelse, og gjennom å bidra med finansiering av deltakelse.
5. Fremmer et delmål om helhetlig seksualundervisning for alle kjønn, som både omfatter holdningsskapende arbeid og tilgang på ikke-diskriminerende og kunnskapsbasert informasjon.
6. Bevarer delmålet om evaluering og bedre datainnsamling. Disaggregerte data bidrar til et bedre grunnlag for gode tiltak rettet mot ulike befolkningsgrupper, spesielt de mest sårbare.
7. Skaper gode internasjonale allianser og fremmer kunnskap om at SRHR, gode sanitære forhold, trygge skoleveier, samt bekjempelse av barneekteskap, diskriminering og vold, er avgjørende for å lykkes med å sikre at jenter fullfører skolegangen.

Globaliseringskonferansen

Under Globaliseringskonferansen arrangerte AUF og Sex og Politikk seminaret «Kvinneres rett over egen kropp – abortkampen internasjonalt» for å se nærmere på abortkampen, menneskerettigheter og Norges rolle i utformingen av den nye utviklingsagendaen.

Spørsmål vi ønsket å besvare ved å avholde seminaret var: Hvordan utspiller abortkampen seg nasjonalt og internasjonalt? Hvordan kommer kvinners rettigheter til å se ut de neste 15 årene? Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter er et av de mest omdiskuterte temaene i FN, blant annet i prosessen med å utforme de nye bærekraftige utviklingsmålene som skal gjelde etter 2015. Ved å se på hvordan abortkampen er i dag ønsker panelet å diskutere hva slags rolle SRHR spiller når det gjelder menneskerettigheter og Norges rolle i utformingen av den nye utviklingsagendaen.

Seminaret hadde veldig godt oppmøte og panelet bidro til en god innføring og diskusjon om tematikken. Én av panelistene, Berit Austveg, skrev i forkant av møtet en artikkel til globaliseringskonferansen.com, «Abort - med livet som innsats» kan leses [her](#). Styremedlem i Sex og Politikk, Ragnhild Nordvik, var ordstyrer på møtet.

Verdens aidsdag

Som del av Ungdomsnettverket for hiv/aids var Sex og Politikk også i år med å koordinere aktiviteter til Verdens aidsdag 1. desember. Årets kampanje hadde som mål å bidra til å bryte tausheten og sørge for at flere blir oppmerksomme på, og videre snakker om, hiv i Norge. Dette skulle gjøres ved å «hivsløyfe» - å lage en hivsløyfe, ta bilde og legge ut på sosiale medier med #hivsløyging. Også #bryttausheten ble brukt, og det ble lagt ut mange bilder av kreative hivsløyfer både før og på selve dagen, se for eksempel [Verdens aidsdags Facebook-side](#) for bilder.

I flere byer i Norge ble også røde skjerf hengt på statuer for å markere dagen, og i Oslo ble statuen av Wenche Foss valgt ut som startpunkt for dagen. TV 2-nyhetene og God Morgen Norge var til stede klokken 07:00 da representanter fra Verdens aidsdag-komiteen hengte opp dagens første skjerf rundt statuen. I løpet av dagen ble Oslos statuer varmet av de røde skjerfene og i tillegg deltok også politikere, byråkrater og aktivister med bilder av seg selv med skjerf på sosiale medier.

I Norge indikerer [Folkehelseinstituttet](#) dystre tall for 2014; det ser ut til at man vil få en økning i antall nye hivsmittede i år sammenlignet med i fjor. I Norge snakkes det lite om hiv i dag. Mange vet ikke at det er en fare for å bli smittet, og de som i dag lever med hiv opplever stigmatisering og diskriminering. Kampanjen ønsker å gjøre noe med nettopp dette og håper et økt fokus på hiv vil være med på å informere om hiv og videre normalisere sykdommen.

Verdens aidsdag markeres verden over, og Norge er, tross alt, et land med relativt liten forekomst av hiv. Verdens helseorganisasjon (WHO) melder om at totalt 39 millioner mennesker har mistet livet som følge av hiv. 70 % av de nye hivsmittede i verden bor i Afrika sør for Sahara, hvor tilgang til informasjon, helsetjenester og beskyttelse ofte er mangelfull. I tillegg beregner WHO at smitte blant unge i alderen 15-19 er på vei opp, særlig i Afrika.

TV 2 var til stede for hivsløyging av statuen av Wenche Foss tidlig om morgenen 1. desember.

Med vennlig hilsen styret,
Johannes Rindal, Lotte Hernæs,
Ingrid Fiskaa, Ragnhild Nordvik,
Hanne Lotte Moen Zaid Khalid og Line Halvorsrud